

David Dreyer Lassens tale ved sin tiltrædelse som rektor på Københavns Universitet

Taler

David Dreyer Lassen
260. rektor på Københavns
Universitet

Dato

4. marts 2025

Sted

KU's festsal, Frue Plads, 1000
København K

Omstændigheder

David Dreyer Lassen bliver den 260. rektor på Københavns Universitet. Indtrædelsen fandt sted ved den officielle rektorskifte-ceremoni, hvor den nye rektor symbolsk overtog den tunge rektorkæde og en kopi af den originale sølvpokal fra 1589, som var en gave fra den skotske kong James 6. til Københavns Universitet.

1 Kære alle sammen

Hvor er det skønt, at der i dag er fuld smæk på KU's mytologi, symbolik

5 - og en lille smule selvgratulerende selvforståelse.

Lad os bare kalde det stolthed.

Atmosfæren var også god – men anderledes –

10 ved Henriks sidste styregruppemøde for KU's strategiske ambition om at være det bedste sted for de bedste ideer.

Henrik var ved at afslutte et længere power point-show.

Jeg skulle, konkret og symbolsk, overtage både styringen af mødet og formandskabet for styregruppen.

15 Hvorefter Henrik med vel stor patos, et lille nik, en kort tale og det typiske, brede smil overdrog...

power point-skifteren til mig.

20 Men: Ingen Power Point-slides om KU's strategi kan hamle op med rektorkæde, -kappe og KU's historiske vingesus.

Så spænd sikkerhedsselen.

Her kommer 545 års rektor-skifte-historie – på 10 min – hvor jeg har ”økonomiseret” lidt med indholdet.

30 En rektor på Københavns Universitet er kun det seneste led i rektor-kæden. Et led i et ubrudt, inter-generationelt fællesskab helt tilbage til den første rektor Henrichsen og forbi, blandt andre, Holberg, Oehlenschläger og Panum.

35 Så først en lovprisning af rektor-kædeled nr. 259, Henrik Wegener. Jeg kom til at tænke på Henriks navnebror, Alfred Wegener. Ophavsmand til teorien om kontinentaldrift. Altså ideen om at verden engang var ét superkontinent, Pangæa, hvor for eksempel Sydamerika var limet fast under Afrikas armhule.

40 Og at kontinenterne er drevet fra hinanden i de sidste 200 mio. år.

Wegeners teori var i mange år kontroversiel, men blev understøttet af bl.a. Marie Hammer - alumne og dr.phil. fra KU i 1944.

45 Marie Hammer rejste verden rundt - fra Alaska til Pakistan - for at indsamle mosmider - en meget lille skabning med en meget lille aktionsradius. Når mange af de samme mosmide-arter findes på flere kontinenter, kan det ikke være tilfældigt.

For eksempel fandt Hammer en mosmide på en afsides eng i Argentinas højland, der var identisk med en art fra Rold Skov.

50 Det passede med Wegeners teori om kontinentaldrift.

Vores egen Henrik Wegeners store bedrift er at se KU i kontinentale helheder.

55 Og at lægge det store KU-puslespil.

Når alle brikkerne er faldet på plads - strategi, budget, administration, bygninger - kan KU bedre fungere som en enhed, med retning.

Mod endnu bedre forskning drevet af den nysgerrighed, som er alle forskeres brændstof.

60 Mod mere innovation og entreprenørskab.

Mod uddannelser til tiden og uddannelser man kan vende tilbage til i løbet af et arbejdsliv.

Universitetets grundlæggelse i 1479 er – på den geologiske urskive – for under ét sekund siden.

70 Så det er stadig aktuelt at studere den gamle pave-bulle fra 1475 – som altså i år fylder 550 år.

Det er brevet hvor paven i Rom gav tilladelse til at oprette et universitet på disse kanter.

Det er den oprindelige universitetslov.

Bulle – det er et underligt ord.

75 Men det betyder bare ”segl af bly”, som Pavens breve var forsynet med.

Hvad står der så i denne bulle, som skabte en bule i universet her i København? Jamen, det er jo som at læse mit syn på universitetets samfundsopgave.

80

Hør bare her, citat:

85 *”Fra et sådan universitets studenter og deres efterhånden erhvervede viden og kunnen ville de største værdier opstå, til gavn for byernes og landenes civile styre”*

Og videre:

90 *”Vi er klar over, at boglig viden tjener til sjælenes frelse, til bilæggelse af tvistigheder, til at skaffe fred mellem mennesker, til at skelne tilladt fra forbudt, til at uddele belønninger til de gode og straffe til de slette, og til mange andre, private og offentlige, åndelige og timelige gode formål. ”*

95 Citat slut.

Opgaven har været klar siden 1475, og KU skal blive endnu bedre til få vores værdifulde viden ud ad døren, til gavn ude i samfundet.

100 Vi skal løse videnskabens egne problemer.

Men vi skal også bidrage til at løse alverdens andre problemer, typisk sammen med andre.

105

Og dosmersedlen med problemer bliver ikke ligefrem mindre.
Aktuelt er det som om det amerikanske kontinent fjerner sig fra Europa med ret høj fart, hurtigere end de gamle teorier tilsiger.

Og som Bullen siger: Verden har brug for vores viden til at skaffe fred mellem
110 mennesker.

Tidligere var det sådan, at den nye rektor skulle lægge to fingre på universitetets sølvscepter og sværge på at overholde universitetets statutter fra 1479.

115

I disse statutter fremgår det, at rektor:

"...skal være iført en passende og anstændig klædning med hætte og en krave af pelsværk om vinteren eller en silkeklædning om sommeren...

120 *Han skal have et passende følge og mindst en pedel skal gå i forvejen med en stav. I andre anliggender, der ikke vedrører rektoratet, skal han ikke gå på gaden så hyppigt, som han plejer, og han skal være iført en fornemmere klædning og have et større følge og i det hele taget optræde på en mere fornem måde, end han gjorde, før han blev rektor."*

125

Jeg er glad for, at rektor ikke skal sværge på statutterne længere.

Så jeg ikke hver lørdag skal gå til spinning iført silkekappe, hvis mit lycra-cykeltøj ikke er fornemt nok.

130

Sølvsceptrene er også borte, erstattet af power-point skifttere.

Til gengæld overtager jeg ikke bare KU's imponerende pokalskab med videnskabens fineste trofæer.

135 Fra ERC Starting Grants til Nobelpris.

Jeg overtager også KU's sølvpokal.

140 Pokalen blev overrakt som gave til KU af den skotsk-engelske Kong James i 1589.

Noget ironisk blev denne sølvpokal beskadiget af en senere engelsk konge ved

bombardementet i 1807.

Men den blev reddet og er i dag i Nationalmuseets varetægt.

145 I 1817 fik universitetet så en ny sølvpokal.

Begge pokaler er – i dagens anledning – udstillet i en montre dér bagved i Gobelinsalen.

150 Sølvpokalen er blevet brugt ved rektorskifte i flere århundreder.

Traditionen ville, at den nye rektor skulle drikke Rhinskvind af pokalen ved det første møde i Konsistorium.

Det skete senest ved Linda Nielsens tiltrædelse i 2002.

Det er altså en tradition vi genoptager i dag.

155 Med den forskel, at ingen drikker af pokalen.

Men at **alle**, og ikke kun rektor, får rhinskvind i glasset ved receptionen bagefter.

På billedet deroppe ser man bemeldte Kong James aflægge et besøg hos Tycho

160 Brahe på Hven.

Ganske passende forestiller scenen en dag i marts, hvor forårssolen gennemstråler de spæde løvkroner.

165 Brahe fik dét man kunne kalde Danmarks første grundforskningscenter.

Han fik ikke bare et sted mellem 1 og 2 procent af Kongens indtægter og funding til sit helt eget observatorium, Uranienborg.

Men oven i købet hele øen Hven, som fuldbyrdet hersker over bønderne med ret til at indkræve skatter.

170

Forskningen gik godt, men senere ankom dét alle forskningscentre frygter – midtvejsevalueringen –

175 og situationen blev ikke hjulpet af, at Brahe havde en konflikt med ham, vi vel godt kan kalde fondsdirektøren,

nemlig Chr. IV.

180 Det endte med at Brahe forlod den danske forskningsverden og flyttede til Prag, hvor han blev kejserlig astronom.

Brahe var et geni, der blev optaget på KU som 12-årig.

185 Han begyndte på jura, men kastede sig ud i astronomien, hvor han opdagede
Stella Nova og frem for alt var den første videnskabsmand der underkastede sig
den videnskabelige metode, som også undertegnede rektor nr. 260 bruger.
Nemlig empiriske eksperimenter og observationer – og villigheden til at revidere
ens verdensopfattelse når data peger i nye retninger.

190

Herudover var Brahe en ivrig alkymist, i øvrigt ligesom Newton.

Dengang var der mange, der forsøgte at fremstille ædelmetaller på kunstig vis.

Vi ved i dag, at man ikke kan **fremstille** guld.

195 Men at det er uddannelse og forskningen selv, der er vejen til guldet
– eller som det hedder over indgangen lige her ude –
vejen til det himmelske lys [den hellige flamme]

200 Nu, **uden yderligere applaus**, vil de musikstuderendes kor synge KU's
nationalmelodi.

Altså ikke den med tekst af rektor Oehlenschläger.

Men derimod ”Hellige flamme” som blev skrevet til et rektorskifte i 1837 af
Weise & Heiberg.

205

Kilde

Manuskript tilsendt af taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler.

210

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Tiltrædelsestale

215

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/david-dreyer-lassens-tale-ved-overdragelse-af-rektorkaeden-pa-kobenhavns-universitet>